"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

A térképolvasás titkai

Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport
bemutatkozó előadássorozata

2025. május 8.
15:00–17:00

SZTE GEO MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport

KOFOP

MTA 200 ÉVES A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

A nyári felejtés vizsgálata térképolvasási területen

Keresztmetszeti felmérés általános iskolások körében

Füzesiné Dr. Sümeghy Borbála

SZTE GEO MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport

KOFKOP

MTA 200 ÉVES A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Mi a nyári felejtés?

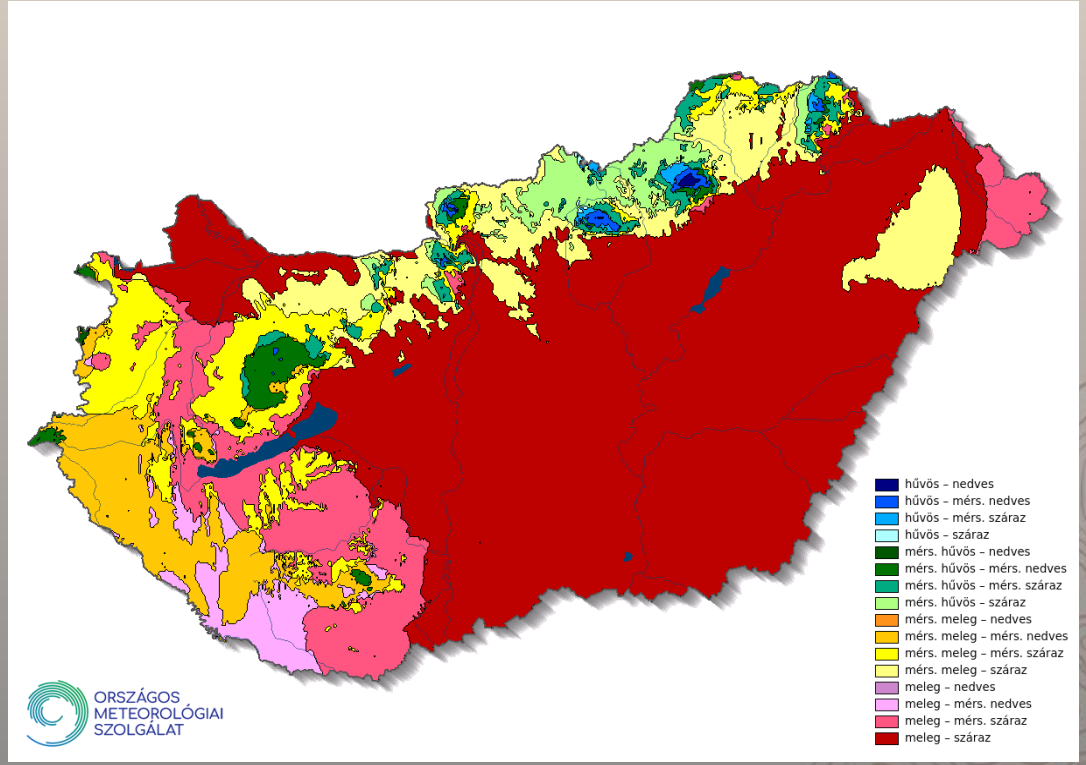
- A "nyári felejtés" – angolul "summer learning loss" vagy "summer slide„, „summer setback” kifejezés
- Azt **a jelenség**et írja le, amikor a diákok a **nyári szünet alatt “elveszítik” az iskolai év során megszerzett tudásuk egy részét**.
- Kutatások szerint ez a visszaesés különösen a **matematikai és olvasási készségek** terén jelentős, és **nagyobb mértékben érinti a hátrányos helyzetű diákokat**.

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik.”

A térképolvasás, a szövegértés és a matematika kapcsolata

- Szöveges információ dekódolása
- Jelek dekódolása
- Matematika
  - méretarány, becslés, számolások a térképen
- Téri tájékozódás fejlesztése
- Kutatások szerint a térképolvasás fejlesztése javíthatja mind a szövegértési, mind a matematikai teljesítményt és viszont.

- Magyarország éghajlati körzetei 1991-2020 között Péczely osztályozása alapján *(met.hu)*

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Jelen kutatás fókusza

- Nyári felejtés mértéke?
- Hátrányos helyzetű gyermekek érintettsége?
- Kimutatható-e összefüggés kompetencia mérés eredményeivel?

???

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Mintavételi módszerek

Keresztmetszeti

- 4 évfolyam,
- 8 osztály,
- 2 mérés: 2024. tavasz és ősz (6 osztály)
- 1 mérés: 2024. tavasz
  (2 osztály – 8. évfolyam)

Longitudinális

- egy évfolyam nyomon követése 4 éven keresztül
- A 2023/24-es tanév 5. osztályosai (jelenlegi 6. évfolyam)

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Adatfelvételi eljárások

Térképolvasási tesztek elvégzése a tanév végén és elején

- Térképészeti alapismeretek
  - Változatos feladatokkal a kerettantervi tanulási eredményekhez igazodva
- Komplex térképolvasás – adatgyűjtés pontosítása

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Minta

- Kiskunhalasi Fazekas Mihály Általános Iskola
- Vizsgált korosztály: 5-8. évfolyam
- Mintanagyság és demográfiai jellemzők:

Fő	5a	5b	6a	6b	7a	7b	8a	8b	Összesen (fő)	%
Fő	15	15	14	11	18	16	15	11	115	
SNI	3	4	3	1	3	6	3	2	25	22
BTMN	1	0	3	1	3	1	1	1	10	9

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Előzetes eredmények – évfolyam átlagok

%	2024 tavasz	2024 ősz
a. osztály	63,27	67,56
b. osztály	60,51	64,15
c. osztály	48,74	59,82
d. osztály	47,40	64,13
e. osztály	67,36	71,34
f. osztály	59,66	55,32
g. osztály	60,83	-
h. osztály	50,38	-

- Javítás - jelentősebb
- 5 % belüli javítás
- Rontás 5 % belüli

- Évfolyamok közti eltérések
- A “SS hatás” nem mutatkozik meg
  - Oka: ???

    Megismerik a feladatokat ?

    Leülepedett a tudás ?

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Előzetes eredmények – rontások, javítások

	Rontás (%)	Javítás (%)
a. osztály	46,7	53,3
b. osztály	33,3	66,7
c. osztály	21,4	78,6
d. osztály	9,1	90,9
e. osztály	33,3	66,7
f. osztály	69,2	30,8
Átlag	35,5	64,5

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Előzetes eredmények – kompetencia eredmények

d. osztály	%	Képességszint
Tanuló 1	25,63	3
Tanuló 2	21,88	3
Tanuló 3	24,38	3
Tanuló 4	9,06	4
Tanuló 5	2,5	2
Tanuló 6	**30,16**	**5**
Tanuló 7	12,19	2
Tanuló 8	17,5	2
Tanuló 9	6,88	2
Tanuló 10	33,75	2
Tanuló 11	-1,56	3

Minimumszint 2

Alapszint 3

SNI

BTMN

f. osztály	%	Képességszint
Tanuló 1	**-35,1**	**3**
Tanuló 2	18,1	6
Tanuló 3	**-22,3**	**2**
Tanuló 4	-4,3	3
Tanuló 5	18,1	3
Tanuló 6	-3,2	3
Tanuló 7	**-6,4**	**5**
Tanuló 8	-8,5	4
Tanuló 9	19,1	3
Tanuló 10	**-8,5**	**5**
Tanuló 11	-14,9	3
Tanuló 12	-12,8	4
Tanuló 13	4,3	2

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az M
működik."

Előzetes eredmények – SNI, BTMN-es tanulók

SNI	2024 tavasz (%)	2024 ősz (%)	Változás mértéke (%)
Tanuló 1	48,08	34,62	-13,46
Tanuló 2	32,69	86,8	54,1
Tanuló 3	80,77	88,7	7,9
Tanuló 4	63,46	24,5	-38,9
Tanuló 5	69,23	79,2	10,0
Tanuló 6	49,38	25,0	-24,4
Tanuló 7	32,50	50,0	17,5
Tanuló 8	62,50	84,38	21,88
Tanuló 9	79,17	59,57	-19,59
Tanuló 10	62,50	55,32	-7,18
Tanuló 11	48,94	44,70	-4,30
Tanuló 12	43,62	40,40	-3,20
Tanuló 13	8,51	27,70	19,10
Tanuló 14	68,09	53,20	-14,90
Tanuló 15	73,40	51,10	-22,3
Átlag			-5,5

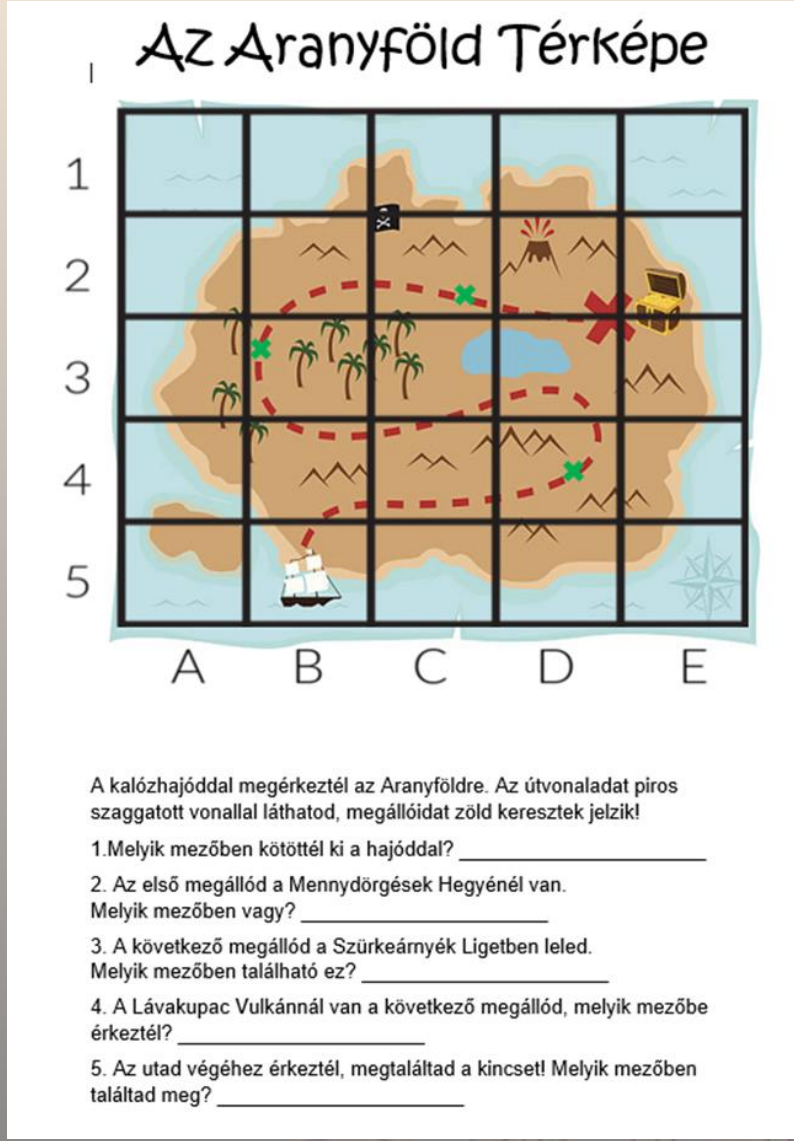
BTMN	2024 tavasz (%)	2024 ősz (%)	Változás mértéke (%)
Tanuló 1	50,00	25,00	-25,00
Tanuló 2	36,25	32,8	-3,4
Tanuló 3	38,75	53,1	14,4
Tanuló 4	37,50	32,8	-4,7
Tanuló 5	40,00	46,88	6,88
Tanuló 6	87,50	57,45	-30,05
Tanuló 7	56,25	38,30	-17,95
Tanuló 8	60,42	78,72	18,31
Átlag			-5,20

"Az … 6 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Megoldási javaslatok

- Általános
  - Aktív atlasz- és térképhasználat
  - Térképrajzolás
  - Téri tájékozódás fejlesztése a gyakorlatban, szabadban
- Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport fejlesztő feladatai

???

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Összegzés és következtetések (előzetes)

- **Legfontosabb tanulságok:**
  - A vizsgálatok az előzetes felmérések alapján nem hozták a SS hatást
  - Hiányzik a több éves felmérés
  - De SNI, BTMN esetében jelentkezik az SS hatás

- **Hogyan építhetők be az eredmények a pedagógiai gyakorlatba?**
  - Játékos módszerek általános és középiskolás tanulók térképolvasási kompetenciájának fejlesztésében

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Köszönöm a figyelmet!

Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-26. időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik.

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."

Források

Cooper, H., Charlton, K., Valentine, J. C., & Muhlenbruck, L. (2000). Making the most of summer school. A meta-analytic and narrative review. Monographs of the Society for Research in Child Development, 65 (1, Serial No. 260), 1-118

Cooper, H., Charlton, K., Valentine, J. C., & Muhlenbruck, L. (2000). Making the most of summer school. A meta-analytic and narrative review. Monographs of the Society for Research in Child Development, 65 (1, Serial No. 260), 1-118

Hegarty, M. (2014). Spatial Thinking in Undergraduate Science Education. *Spatial Cognition & Computation*, *14*(2), 142–167. https://doi.org/10.1080/13875868.2014.889696

HEMMER, I. – HEMMER, M. – HÜTTERMANN, A. – ULLRICH, M. 2010: Kartenauswertekompetenz – Theoretische Grundlagen und Entwurf eines Kompetenzstrukturmodells. – Zeitschrift für Geographiedidaktik 38. 3. pp. 158–171

Makádi M. (2012): A térbeli intelligencia fejlesztése a földrajztanítás-tanulás folyamatában. – ELTE TTK Földtudományi Doktori Iskola, Budapest. 153 p. http://teo.elte.hu/minosites/tezis2012/makadi_m.pdf

Pásztor, D. (2019). Térbeli tájékozódási készség fejlesztése a 9. évfolyamon. GeoMetodika. https://geometodika.hu/terbeli-tajekozodasi-keszseg-fejlesztese-a-9-evfolyamon/

"Az MTA-SZTE Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport a 2022-2026 közötti időszakban az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program támogatásával működik."